

СТЕНОГРАМА

засідання "круглого столу" Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я на тему: "Стан організації ДНК-ідентифікації загиблих під час проведення антитерористичної операції і операції об'єднаних сил, розшуку зниклих безвісти громадян на тимчасово окупованій території"

13 вересня 2018 року

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Шановні колеги! Дозвольте розпочати засідання "круглого столу" Комітету Верховної Ради з питань охорони здоров'я на тему "Стан організації ДНК-ідентифікації загиблих під час проведення антитерористичної операції і операції Об'єднаних сил, розшуку зниклих безвісти громадян на тимчасово окупованій території".

Хочу зазначити, що ідентифікація загиблих, ідентифікація зниклих безвісти – це дуже важлива для держави справа, тому що кожна людина, кожна людина має право бути похованою, родичі кожної людини мають право знати, де похована їхня близька людина, кожна людина має право на гідне життя і пошану після своєї смерті. І власне, у ХХІ столітті дуже складно усвідомлювати, що в тій війні, яку зараз веде Україна, на жаль, будуть зниклі безвісти, будуть могили невідомого солдата, і наше з вами завдання – зробити, щоб цей біль був максимально меншим, щоб ми змогли на рівні держави забезпечити і ідентифікацію, і допомогу всім родинам загиблих і їх підтримку, і пошану всім тим, хто, власне, віддає зараз своє життя для того, щоб наша держава була незалежною.

Я хочу подякувати всім присутнім за те, що ви займаєтесь такою нелегкою справою. Хочу подякувати, власне, присутнім тут всім представникам силових органів. Хочу представити, багато з вас знають, Станіслава Роботу, зараз він уже мешкає і працює в Дніпропетровську, але у 2014-15 роках він, власне, був першим, хто очолював кол-центр в Адміністрації Президента. І власне, першим він займався тим, що ми шукали і зниклих безвісти, полонених, і старалися систематизувати роботу, коли практично в державі нічого на той момент не працювало.

Повернусь трошки в історію. Тоді на рівні Адміністрації Президента мною як радником Президента було проведено декілька нарад за присутності Міністерства охорони здоров'я, внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки. Ми визначили на рівні адміністративного рішення, що ДНК-ідентифікація – ці обов'язки будуть покладені на Міністерство внутрішніх справ у зв'язку з тим, що міністерство мало і краще устаткування, обладнання, і більш розгалужену систему. Ми позбавили Міністерство охорони здоров'я робити саме ДНК-ідентифікацію, яку вони робили, для того щоб у нас була єдина база даних. Ми з вами отримали в базу даних, на

сьогоднішній день (будуть наступні доповідачі нам говорити) понад 2 тисячі рештків наших загиблих воїнів, ми маємо понад 800 ДНК-профілів в базі даних, ми маємо понад 500 ідентифікованих за цей час завдяки тому, що ця база даних була створена, і ми маємо понад 300 тіл і ДНК-профілі, які не ідентифіковані, і цю роботу нам потрібно продовжувати. І ми маємо багато проблем поза тим, що багато що було зроблено. Але зараз система працює і наше завдання, цього "круглого столу" – через резолюцію, через рішення дати доручення всім залученим в процес структурам, міжнародним організаціям щодо того, як нам вирішувати озвучені проблеми.

Тому прохання до всіх виступаючих: коли ви виходите на трибуну, ваш виступ, по-перше, не читати, а говорити; по-друге, завершувати словами: "Прошу в резолюцію внести наступні пропозиції..." Далі комітет опрацює всі ваші пропозиції і ми надамо доручення всім відповідним органам виконавчої влади для того, щоб це було зроблено.

Хочу також подякувати не тільки нашим співробітникам силових служб, а ще й представникам волонтерських, громадських організацій, які в перші роки війни і вивозили тіла, і вивозили рештки, і робили дуже багато роботи. Але на сьогоднішній день вже на рівні держави має це все бути правильно організовано.

Я запрошую до слова, зараз надаю слово Ярославу Тинченку – заступнику директора Національного військового історичного музею України з наукової роботи: "Тіло є, збігу немає," – про потребу проведення в деяких випадках повторних експертиз ДНК.

Будь ласка, пане Ярославе.

ТИНЧЕНКО Я.Ю. Доброго дня! Я попросився першим, тому що у мене наступний захід, і у зв'язку з цим буду виступати першим.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Будь ласка, кнопочку натисніть червону на трибуні (вона має бути), щоб мікрофон горів у вас.

ТИНЧЕНКО Я.Ю. Так.

Я підготував більш розгорнутий захід з великою кількістю фотографій, але коли дізнався, що тут є преса і камери, ну, мені довелося мій виступ радикально скоротити і більшість фотографій, а також прізвищ, зняти.

Я, починаючи з 15 квітня 2014 року, є працівник Збройних Сил України. Наш музей входить до системи Міністерства оборони. Починаючи з 31 серпня 2014 року, був координатором проекту, місії "Евакуація – 200", вона ж "Чорний тюльпан". І впродовж осені 2014-2015 років зібрав максимально повну базу по місцях знаходження тіл загиблих, фотовідеофіксація, яка здійснювалася як нашими пошуковцями, так і людьми, які вивозили загиблих до нас або випадкові якісь люди. Бо чимало

просто місцевих мешканців, випадкових людей вантажили тіла на машину і привозили до найближчих моргів. І так само нами було пророблено, ми дослідили всю фотовідеобазу, яка є у соціальних мережах, Інтернеті. Передусім сепарську, російську, тому що там чимало тіл і фрагментів наших загиблих. Отже хочу наголосити, що все це зібрано було винятково на добровільних засадах, тобто перед нами цих завдань ніхто не ставив і це була наша або моя власна ініціатива.

Отже станом на сьогодні ті неідентифіковані загиблі, які поховані на Кушугумському, Краснопільському та Старобільському кладовищах, вони умовно діляться на чотири категорії.

Перша категорія – ідентифіковані по ДНК, родини відмовляються, друга категорія – не здали ДНК, таких близько 60. Близько 20 – це наші військовослужбовці, правоохоронці, прикордонники. І близько 40 – це представники ворогуючої сторони або місцеві мешканці з території "ДНР", "ЛНР".

Третя категорія – це фрагменти тіл. Фрагментів близько 50: руки, ноги, ребра, голови, тощо. Це те, що знаходилося пошуковцями на місцях боїв після евакуації основних частин тіла. Я до цієї теми ще повернусь.

І четверта категорія – немає збігів по ДНК. Ось ця категорія, я теж більш докладно розкажу. У нас є певна категорія батьків, які одразу здали ДНК. Причому там могла здати ціла родина, наприклад, мама, тато, двоє дітей. Є купа підтверджень, що людина загинула, є локалізація, де це тіло було і є приблизно розуміння, хто це тіло забрав і де воно зараз знаходиться. Але, на жаль, збігів немає.

Коротко ще про ці чотири позиції. Перша і друга позиції – це ідентифіковані, а родини відмовляються і не здають ДНК. Про мешканців не України я зараз говорити не буду. Що стосується громадян України, то маю сказати, що основна частина цих загиблих – це літо 2014 року. Минуло вже чотири роки і родини загиблих вже отримали 48 зарплат за своїх близьких. І якщо в 2014-2015 роках особисто я з великим співчуттям ставився до, я практично всі ці родини знаю, з ними періодично спілкуюся, то зараз я маю чітке переконання, що деяка частина родин, особливо тих, які не здали ДНК, вони навмисно не здають. Вони, в принципі, мають розуміння, що сталося, але їм вигідно не здавати ДНК і їх ніхто примусити не може. І вони, в принципі, можуть домагатися і у СБУ, у Нацполіції, у народних депутатів, аби їх близьких знов і знов ставили в списки на обмін, знов і знов визнавали їх такими, що зникли безвісті, аби постійно нагнітати ситуацію. Є, в принципі, ще більш кричущі випадки, я про них розповідати не буду.

Коротко про фрагменти. Можна першу фотографію? От це нога військовослужбовця 30-ї бригади, це перша знахідка нашої групи 2 вересня 2014 року в районі Савур-Могили. В принципі, військовослужбовці 30-ї

бригади чітко сказали, чия це нога, родина поховала тіло на початку серпня 2014 року, нога була знайдена на початку вересня. В принципі, слідчим органам було повідомлено про те, що чия це може бути нога, але, на жаль, нога досі залишається як окремий неідентифікований, невідомий загиблій.

Наступний приклад. Це понівечені рештки одного з "айдарівців" 5 вересня 2014 року. Це фото з мережі Інтернет. Відомо його прізвище. (Наступна фотографія). Ці рештки були ідентифіковані по татуюванню на передпліччі. Родина його забрала. Все. Він похований.

Але в чому ситуація? Стався в машині вибух і в машині залишилися ще фрагменти тіл, і ось ці фрагменти тіл, вони зараз перебувають на Старобільському кладовищі як неідентифіковані. Водночас родина поховала свого сина. ДНК вона не здавала. І ось на балансі в нас висять ці фрагменти, які можуть бути їх сином.

Але там ускладнює ситуацію те, що в цій машині 5 вересня було знайдено фрагменти двох людей: одна людина – це доброволець з Луганська, про якого ми взагалі не знаємо, про його родину, а другий – це може бути ось цей "айдарівець", якого вже поховали, оперативно-розшукова справа закрита, а рештки є.

Тепер я перейду до теми, власне, немає збігів. Мною було встановлено 10 випадків, коли от достеменно відомо, тіло привезено, достеменно відомо, що воно зайшло в морг, збігів по ДНК немає.

От конкретний приклад, це татуювання бійця 51-ї окремої механізованої бригади, зробленої на грудях, яке фігурує на його посмертних фото на тілі тощо. Мама ДНК здавала, збігів по ДНК немає.

Коли я був в черговий раз в Дніпрі, ми зустрічалися зі слідчими, експертами, мені дозволили переглянути базу тих, хто не ідентифікований, я несподівано виявляю, ну я виявив в той час двох людей, яких одразу впізнав по фотографіях посмертних. І обидві мами здавали ДНК, збігів немає. Слідчі з Дніпра вжили заходів. В одному випадку, оцей загиблій, він з Вінницької області, мама його перездавала ДНК і ще хтось з членів родини. А в другому випадку, там, де не було збігів по ДНК мами, здав ДНК тато, і ось по татові одразу вистрілило.

Ну, я не генетик, я не біолог, я вже не знаю, чому не було таких збігів, але одразу раптом візуально ми ідентифікували двох людей.

Після цієї історії я неодноразово пропонував, ну передусім Дніпропетровську, з яким я плідно співпрацюю, здійснити переробку експертизи ДНК по низці загиблих в 2014 році. Восени 2017 року вони здійснили перевиведення ДНК. Якщо я неправильно кажу якісь терміни, я перепрошую. Повторююсь, я не фахівець. Отже, внаслідок проведення повторної експертизи вистрілило одразу три загиблих, яких три роки родини

чекають додому. Причому двоє – це, виявилось, "іловайці", "донбасівці". Їх перепоховали. Ну, по третьому я особисто ще не займався. Це мешканець Обухова, "айдарівець". І, наскільки мені відомо, ця справа досі підвішена в повітрі. Або результати експертизи не надійшли слідчому в Обухові, або там слідчі три рази помінялися, і в результаті – немає ніяких рухів. Але от станом зараз на вересень, попри те, що експертиза була минулого листопада, ніяких результатів по цьому "айдарівцю" немає.

Далі. От, наприклад, одна з перших знахідок, це БМП неподалік від Савур-Могили, БМП 30-ї бригади, командир роти цієї БМП сказав: "Там лежить мій боєць: Сергій Гаврилюк. Ми пішли далі, ми не змогли його евакуювати. Будь ласка, заберіть його". 3 вересня звідти було вилучено рештки, причому один з наших пошуковців спеціально поклав в мішок автомат, щоб точно не помилися, тому що мішків було багато понівечених. І ось минуло 4 роки, ця родина вже давно по суду визнала Сергія Гаврилюка загиблим на підставі свідчень цього командира роти, військовослужбовців, наших пошуковців тощо, але домогтися переробки експертизи ДНК, ну, вочевидь, тут ідеться про ексгумацію, тому що рештки там згорілі, тобто там фрагменти обвуглені. Прокуратура відмовляється. От відмовляється, і все. А справа ця, наскільки мені відомо, справа по загиблому, який, як ми думаємо, Гаврилюк, в управлінні слідчому в Донецькій області, в Маріуполі, справа ця стоїть нерухомо. От ця родина вже 4 роки страждає, вони хочуть отримати тіло, вони приблизно, пошуковці сказали, яке це тіло, а результатів немає.

Далі. Це інший випадок, інший БТР, Іловайськ. Достеменно відомо, що в цьому БТР було троє військовослужбовців, вони за 40 хвилин до початку руху колони дзвонили і сказали, хто їде в БТР. Це був такий нерозлучний екіпаж, там абсолютно все зрозуміло. Знайдено було 3 тіла от в такому стані.

Ще можна наступну фотографію.

Двоє ідентифіковані, а по третьому мама здавали ДНК, потім прездавала ДНК, кінець кінцем вона по суду визнала свого сина Сергія Жука загиблим, якщо я не помиляюся про суд, але станом на сьогодні це тіло знаходиться в Кушугум, Запоріжжя, і зрушити з мертвої точки цю справу ніяк не можна, тому що, наскільки я розумію, теж потрібно здійснювати ексгумацію для повторного відбору зразків, бо ви бачите, що зразки в такому жахливому стані, що, можливо, там відбувалася деградація клітин чи чогось. Можливо, мене генетики тут поправлять, я щось неправильно розповідаю.

Таких випадків, на мою думку, ось 10, це які були доведені до кінця родинами, де родини там наполягали, прагнули, благали, через суд домагалися повторної експертизи, от залишилося ще мінімум 10.

От, власне, це та ситуація, де реально ми можемо допомогти, де реально можна внаслідок цієї наради домогтися по списку через прокуратуру і СБУ повторної ексгумації і перевиведення ДНК.

Ще хочу сказати, що у нас, на жаль, є... Збігається з цією позицією, немає збігів ще один пункт, він дуже складний, і як його вирішити, я не знаю. Влітку 2014 року багато людей забирали тіла своїх загиблих на підставі візуальної схожості. Ну, чимало там було документів, форм тощо, але от візуальна схожість: "Мій". І мною був встановлений як мінімум один випадок такий, і я там повідомив родині, родина пішла здала ДНК, виявилось, що моя версія правильна. Це було в 2016 році. І ось досі ситуація залишається нерухомою, коли родина поховала чужу людину. Ми знаємо, кого. Водночас їх загиблій похований у Запоріжжі, і вони ніяк не можуть через суди полагодити це питання, аби свого забрати, а того віддати тим, хто чекає свого близького. На жаль, я думаю, що є ще мінімум два такі випадки по Іловайську, коли люди забирали інших. І я навіть не намагався влізати в цю тему, тому що я розумію, що це питання, яке можна не вирішити взагалі, я лише нароблю шкоди родинам й іншим людям.

От, власне, все. Дякую за увагу.

От якщо про резолюцію, хочу сказати, що 4 роки немає рішення про створення окремої слідчої групи, яка б займалася винятково ідентифікацією загиблих, тому що частини тіл слідча справа – в Нацполіції, частини тіл – слідчі справи в СБУ (Старобільськ, Маріуполь, Запоріжжя), фрагменти одних можуть бути в Запоріжжі, а основні частини тіла в Дніпрі. Деякі слідчі СБУ взагалі не працюють: от просто віддати в СБУ, це, можна сказати, назавжди цинк, просто людина не буде ідентифікована, на жаль. І, виходить, ті слідчі, які працюють в Нацполіції, їх всього кілька залишилося в живих, ну, умовно кажучи, вони традиційно займаються ще десятками інших справ, тому що фактично ідентифікація загиблих – це для них як додаткове навантаження службове. І виходить так, що ми не можемо зрушити з місця. Ось у нас залишається понад 250 неідентифікованих, вони і будуть залишатися, тому що немає робочих рук і голів, які б займалися винятково цією справою.

І друге, на що я б хотів зосередити увагу, це 10-12 позицій, де можна зробити ексгумацію і повторне виведення зразків ДНК.

Ну, щодо тих, які не здають ДНК, це вже краще скажуть тут мої колеги військові, які можна вжити заходи, щоб люди все ж здавали ДНК.

Все, дякую за увагу.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Пане Ярославе, буквально декілька запитань. Скажіть, будь ласка, в залі у нас є юристи чи помічники від офісу Ірини Геращенко (щодо нового закону, який вступив в дію 8 серпня, здається так)? При кому має бути створена така слідча група? При вас?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Без мікрофону)* ...це комісія при Кабміні протягом 3 місяців, підписати... Тобто до 8 листопада повинна і створитися, і відпрацювати все...

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Тобто до 8 листопада ми очікуємо створення цієї комісії?

Нам потрібно, мабуть, в резолюції подати кандидатури в цю комісію. Якщо з вас відповідно хтось має бажання, то прошу заявити, щоб ми рішенням цього "круглого столу" в Кабмін подали кандидатури в цю комісію. Вас включати, подавати? Озвучуйте, будь ласка, під стенограму, щоб ми прочитували.

ТИНЧЕНКО Я.Ю. Я підозрюю, що та база, яка мною нароблена по тілах не ідентифікованих і взагалі тілах, її взагалі немає ні в кого більше, тому, очевидно, мене включати.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Добре, добре, пане Ярославе. Дякую.

ТИНЧЕНКО Я.Ю. Дякую.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Запрошую до слова провідного інспектора 6-го відділу управління організації досудового розслідування Головного слідчого управління Національної поліції України пані Світлану Солейко – "Про результати діяльності робочих груп, створених у підрозділах Національної поліції України, які займаються прийняттям звернень про безвісне зникнення та викрадення осіб у зоні проведення АТО та ООС".

Пані Світлано, будь ласка.

СОЛЕЙКО С.В. Доброго дня, шановні присутні! У нас в Національній поліції з 2014 року працюють створені десь у листопаді первинні робочі групи щодо прийому звернень, заяв громадян про безвісне зникнення, незаконне позбавлення волі та ідентифікації невпізнаних трупів. До складу цих груп входять як керівники слідчих управлінь, працівники карного розшуку та ДНДЕКЦ, це експерти. В чому полягає їхнє завдання? В кожному Головному управлінні Національної поліції в областях створені такі групи. Інформація про них розміщена на веб-сайті Нацполіції і кожній області. Крім того, в кожному відділі, відділенні поліції у нас також розміщені об'яви, куди можна звертатися, за якими телефонами і що робити. Тому групи ці в 2018 році, вони у нас були переглянуті, оновлені. І на сьогоднішній день вони співпрацюють. Оскільки звернення громадян про безвісне зникнення та незаконне позбавлення волі - Кримінальним кодексом передбачено, що це підслідність органів слідчих Національної поліції, то, звісно, найбільше навантаження – це на наших слідчих. Нами внесено за період проведення

антитерористичної операції (на сьогоднішній день операція Об'єднаних сил) більше 6 тисяч кримінальних проваджень. Це за фактами безвісного зникнення громадян. І 3 з половиною тисячі кримінальних проваджень за фактами незаконного позбавлення волі та захоплення в заручники.

На сьогодні з полону в нас звільнено 2 тисячі 800 громадян. Це було як спочатку? Особи самі там вирішували ці питання. На сьогоднішній день у нас, ми співпрацюємо з антитерористичним центром при СБУ, куди направляються всі списки осіб, які зникли безвісти або у нас є інформація, що вони незаконно позбавлені волі, для того щоб вони їх включали до списків на обмін, і таким чином у нас відбувається взаємодія. Крім того, ця взаємодія, якщо якимось чином особи звільнені чи знайшлися самі завдяки якимось волонтерам, особистим... то ми також повідомляємо АТЦ, для того щоб у нас був якийсь рух на цьому напрямку.

І те, що стосується, у нас не розшуканими залишаються 2 тисячі безвісті зниклих та 999 – це незаконно позбавлених волі. Це такі цифри, ну, приблизно, найбільш точно те, що ми на сьогоднішній день маємо, але це ми маємо саме по тих кримінальних провадженнях, які розпочаті і розслідуються в органах, слідчих підрозділах Національної поліції. Крім того, у нас є не ідентифіковані трупи, ми розслідуємо кримінальні провадження. Це було найбільше, тягар таких кримінальних проваджень був покладений на слідче управління Дніпропетровської області, де розслідуються більше 3 тисяч таких кримінальних проваджень, це в більшості військовослужбовці, і в Харківській області. Але оскільки тоді Донецька і Луганська області практично не працювали, не було моргів, тому направлялися до цих установ в Дніпропетровську: лікарня Мечникова, там надавали або допомогу пораненим, або трупи, там у нас є кладовище.

Щоб все це об'єднати, ці кримінальні провадження, що розпочаті за фактом безвісного зникнення, незаконного позбавлення волі та ті, що є у нас невпізнані трупи, у кожного безвісно зниклого, незаконно позбавленого волі, якщо є їхні особисті речі, ми відбираємо ДНК, так і у родичів. Тому після того, як відібрали ДНК, призначається ДНК-експертиза у ДНДЕКЦ при МВС України, і вони ставлять в загальну базу, і там вже експертиза проводиться, чи є збіги чи немає.

На сьогодні у нас близько 500 збігів з відібраних ДНК, які поставлені у базу, це більше 800. Приблизно 300 у нас не встановлено, невпізнаних трупів. Ну, це пов'язано, оскільки ми відбираємо ДНК у всіх, у нас немає такої... Є особи, родичі, які не здають ДНК, це вони пояснюють тим, це в більшості військовослужбовці, які вважають, що їхній батько, син, брат, чоловік, вони живі, вони вважають, що це якась така погана прикмета, і тому не здають ДНК. Але це не носить такого масового характеру, тому це ми виключно, от зараз ми співпрацюємо з військовими з "Евакуації 200", де спілкуємося з

родичами, наші слідчі, військові для того, щоб вони все-таки надали нам ДНК.

Враховуючи ще, чому у нас так, можливо, було б більше збігів, але враховуючи те, що ДНК-експертизи – це дуже дорога експертиза, і дуже багато зразків, то ось цей час, який їм потрібен, це якось у нас і трохи впливає на можливість, швидкість збігів з цих ДНК. Тому, якщо можна, розглянути питання, щоб якось збільшити фінансування на проведення ДНК-експертиз.

Все. Дякую.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую.

Скажіть, будь ласка, що, на ваш погляд, мало би бути занесено в резолюцію? Це перше питання.

І друге питання. Скільки на сьогоднішній день є випадків по частковому збігу ДНК по одному родичу, а слідчими не приймаються рішення по видачі постанови з відбору локального епітелію у другого родича, а в разі відсутності родича, щоб було проведено метохондріальну експертизу чи іншу?

СОЛЕЙКО С.В. На сьогоднішній день, я вам зараз не скажу цифру конкретну, скільки у нас, для того, щоб призначити додаткові. Ми зараз над цим працюємо спільно з ДНДЕКЦ. Але дійсно у нас є такі випадки, коли ДНДЕКЦ ставить слідчого до відома, що потрібно провести додаткову експертизу. І це ускладнюється у деяких випадках у зв'язку з тим, що потрібно, там співпадіння відбулося по материнській лінії, треба ще якогось родича, не завжди ми можемо їх знайти. І оце теж впливає на призначення додаткової експертизи.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Я прошу в резолюцію тоді, Ірино Валеріївно, внести інформацію щодо того, щоб ми отримали інформацію про те, скільки є випадків по частковому збігу ДНК по одному родичу.

_____Національній поліції?

СОЛЕЙКО С.В. Це потрібно в Національну поліцію, ДНК-експертизи.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Хто нам може надати таку інформацію? Чи хто володіє з присутніх такою інформацією? Питання: де у нас збіг по одному родичу, у кого є ця інформація?

ДУБОНОС К.В. ... *(Без мікрофону)*. ...експертна служба може узагальнити цю інформацію...

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Тобто мова іде про наступне, де у нас збіг по одному родичу був, тобто частковий збіг, так? А слідчий не дав документ на відбір матеріалу у другого родича? Є у вас, Станіславе, коментарі чи немає? Мікрофон, будь ласка.

Відразу, щоб ми в доручення вносили. Бо це потрібно відповідно до протокольного доручення розробити механізм, яким чином там, де у нас є частковий збіг по одному, щоб слідчий був зобов'язаний протокольно дати направлення другому родичу на забір локального епітелію. Якщо немає, щоб відповідні були зроблені наступні кроки.

ДУБОНОС К.В. ... *(Без мікрофону)*. Можна по частковому збігу по одному родичу... експертною службою направляються листи до слідчого, який ініціював проведення експертизи по цьому родичу, про частковий збіг. І надається пропозиція слідчим щодо відбору таких зразків, і надається перелік тих родичів, у яких може бути відібраний такий матеріал.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Скільки фізично таких є?

ДУБОНОС К.В. ... *(Без мікрофону)*. На жаль, зараз у нас немає з собою інформації, оскільки вона не входила в перелік загальної інформації, але така інформація у нас є, найближчим часом, протягом тижня, ми її узагальнимо і надамо.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. О'кей. Прохання її опрацювати, щоб ми вийшли ще на покращення результату і знову-таки ДНК-ідентифікації. Я думаю, це має спрацювати.

ДУБОНОС К.В. ... *(Без мікрофону)*. Така робота, вона тримається на контролі, навіть контакти зі слідчими, зідзвонюємося. Але не завжди є можливим відібрання таких зразків з причин або відсутності таких близьких родичів. Бо нам не завжди підходять зразки від сестер, братів. Є певні особливості проведення ДНК-експертиз, тому більше підходять зразки від таких родичів як мати, батько та діти...

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Можливості щодо метохондріальних аналізів є у вас?

ДУБОНОС К.В. Є. Але ж метохондріальні також працюють по материнському ДНК.

Ольго Вадимівно, ми використовуємо все. Експертні служби використовують кожену можливість проведення додаткових досліджень з метою отримання найбільш повної інформації, яку можна отримати шляхом... І про кожні такі можливості ми повідомляємо слідчого...

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую.

Запрошую до слова заступника начальника Головного слідчого управління Служби безпеки України пана Богдана Тиводара. "Хід досудових розслідувань по кримінальних провадженнях за фактами вчинення терористичних актів відносно цивільного населення тимчасово окупованих територій України, а також загибелі військовослужбовців у зоні проведення АТО та ООС".

Будь ласка, пане Богдане.

ТИВОДАР Б.М. Дякую.

Доброго дня! Слідчими Служби безпеки України здійснюється досудове розслідування у кримінальних провадженнях за фактами загибелі 2024 військовослужбовців та 793 цивільних осіб внаслідок вчинення терористичних актів в районі проведення антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил.

На даний час за результатами розслідування зазначених кримінальних проваджень з числа вказаних загиблих встановлено, ідентифіковано 1949 військовослужбовців та 756 цивільних осіб. З числа тих загиблих, які не ідентифіковані, то їх можна поділити на декілька категорій: перша – це в нас 82 загиблих, в яких відібрані зразки ДНК для проведення відповідних експертиз, внесені до всеукраїнської бази даних для встановлення збігів з ДНК родичів. На даний час таких збігів з родичами ДНК не встановлено. Таких в нас 82 загиблих.

Є в нас три випадки, тобто три трупи, в яких зразки визнані непридатними внаслідок недостатньої їх кількості або деградації ДНК.

Крім цього, є в нас 7 проваджень, де на даний час трупи, а також первинні матеріали залишилися на тимчасово окупованій території, це Донецьк, Дебальцеве. Тобто, пояснюю, це був серпень 2014 року, трупи поступали в морг, виїжджали поліцейські, фіксували, реєструвалися кримінальні провадження, але внаслідок бойових зіткнень деякі кримінальні провадження були втрачені, територія ця була втрачена. В подальшому провадження були відновлені, але, на жаль, ми маємо таких 7 випадків, хто загинув, не встановлено. В даному випадку, якщо є можливість якимось чином волонтерським організаціям, пошуковим організаціям, іншим, пропрацювати саме з Дебальцевим, з Донецьком, щоб встановити, які ж особи загинули в той час.

Крім цього, 8 тіл військовослужбовців у нас ідентифіковано, є відповідні висновки експертиз, однак родичі поки що на даний час відмовляються забирати тіла. Проводяться по деяких з них додаткові, повторні експертизи. Наскільки я знаю, в цьому напрямку ведеться відповідна робота з родичами, з тим щоб їх переконати, що це дійсно їхні діти, і таким чином завершити процес ідентифікації.

І є у нас єдиний випадок, де мама загиблого військовослужбовця відмовляється надавати зразки для ДНК, пише заяви, що він живий, шукайте, але в той же час його сослуживці, які були разом з ним, вони загинули, там 5 чоловік, всі вони ідентифіковані. Ну, все може бути, але у нас один такий випадок на сьогоднішній день є. Це коротко по ситуації, яка є.

А ще хочу додатково сказати, що всього ідентифіковано по зразках ДНК у нас близько 3100 (?) осіб.

Єдина пропозиція, як колеги з Нацполіції виступали, є частина кримінальних проваджень у них по неідентифікованих загиблих, є частина цих проваджень у нас, і, можливо, з метою координації більшої, бо не завжди є розуміння, можливо, під егідою Генеральної прокуратури, на яку покладено організацію та керівництво досудовим слідством, провести, можливо, заслуховування цих проваджень і налагодження взаємодії. Десь так.

Дякую.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую.

Скажіть мені, будь ласка, щодо тих батьків, які відмовляються визнати ДНК-ідентифікацію, який план дій? Тобто що планується робити?

ТИВОДАР Б.М. Вони просять проведення додаткових експертиз. Ну, по одній особі вони у нас вже проведені. Тут колега Михайло Михайлович проінформує додатково. Вони якраз працюють з батьками від Збройних Сил України.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Чи нам потрібно звертатись, наприклад, в міжнародні організації, в закордонні партнерські країни, через країни НАТО в тих випадках, де у нас є там конфлікт, щоб було підтвердження?

ТИВОДАР Б.М. Це по тих, які залишились на тій стороні?

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Ні. Мова зараз іде – там, де у нас є ДНК-експертиза підтверджена, там, де батьки відмовляються визнати, що це їх дитина. По цим зараз питання.

ТИВОДАР Б.М. Тут треба працювати з батьками.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Тому я задаю запитання: це мають працювати психологи, міжнародний "Червоний Хрест"?

ТИВОДАР Б.М. Звичайно.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Хто цим займається? Тобто у кого це на контролі, ця робота з батьками?

ТИВОДАР Б.М. Може, зараз проінформуйте?

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Кажіть.

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. Є певна методика, яка працює за порадою представництва Міжнародного Комітету Червоного Хреста, судово-медичного департаменту. Ми запровадили в 2016 році методику роботи з такими родинами, як комплексний підхід, тобто залучення конкретної родини із залученням конкретних представників – судово-медичних експертів, слідчого прокуратури, ми, військовослужбовці, які безпосередньо займалися і контролювали евакуацію тіл загиблих, з якого місця евакуйовані, додаткові фахівці на прохання родини. Перша зустріч: працюємо в контексті – повністю розуміємо ситуацію, скільки відібралось зразків, чи була ідентифікація, з чим не погоджуються родичі. І потім просимо, і нам слідчі органи і Національна поліція України, і Служба безпеки, і прокуратура йдуть назустріч щодо призначення додаткових видів експертиз. А потім повторне проведення ДНК-експертизи як підсумкової експертизи, тобто антропологічна, інші види. І майже в 99 відсотках родина приймає цю страшну звістку, погоджується, визнає. І потім ми силами проекту "Евакуація – 200" проводимо транспортування до місця остаточного поховання, вшанування і всі інші процедури.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Скажіть, будь ласка, за той час, скільки ви вже працюєте, скільки у вас було таких випадків, які завершилися рішенням і скільки ще не завершено, скільки ще в процесі, скільки в нас є наразі тих родин, які потребують ще додаткової...

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. Я можу тільки поінформувати стосовно військовослужбовців Збройних Сил України.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Так.

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. На даний час, я буду повторюватися, 85 військовослужбовців обліковані як зниклі безвісті в районі проведення АТО, ООС. По 27 нам вже відомо після роботи з Об'єднаним центром з пошуку зниклих безвісті, поліцією та Державним науково-дослідним експертно-криміналістичним центром, по 27 вже є співпадіння. І треба брати ці родини, доопрацьовувати. Але це не кінець, їх буде більше. Більше половини з 85 ми в 2014-15 роках спільними зусиллями евакуювали з непідконтрольної

території, вони знаходяться як невідомі на кладовищах Старобільська, Запоріжжя, Дніпра. Це попередній коментар.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Скільки наразі є родин, де є підтверджена ДНК-ідентифікація, які не погоджуються?

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. По військовослужбовцям нам відомо про 27 таких родин.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Тобто 27 родин, де є у нас підтверджена ДНК-ідентифікація, де потрібні додаткові методи залучення?

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. По Державній прикордонній службі, по всім, там 5 військовослужбовців, по ним теж є підтвердження, там треба працювати комплексним підходом з родинами, повністю дати розуміння, де знайдено тіло, всі можливі експертизи провести, і родина прийме.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Скажіть, будь ласка, ці всі випадки в Києві обробляються чи локально на місцях?

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. Мені це не відомо. Наше завдання – це робота з родинами, евакуація тіл. А далі вже робота слідчих органів. Ми співпрацюємо з ними.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Хто може мені надати відповідь на це запитання? Тобто з того, що я знаю, яка є інформація, ми працюємо з родинами загиблих, з матерями, скоріше за все виникають певні сумніви в рівні професіоналізму на місцях, в регіонах віддалено, і що би такі родини були запрошені в Київ, де їм чітко показали би, що було зроблено, які етапи проходили, і з ними би спілкувалися в Києві, я думаю, що багато питань були б зняті за рахунок цього.

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. Цілком згоден.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Яким чином ми можемо це зробити? Після того, як в дію увійде це закон, ця комісія, яка буде створена, це буде на неї покладена ця відповідальність?

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. Якщо буде запроваджено цю методику комплексного підходу, буде позитивний результат.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Чи можемо ми зараз ті родини, оті 27, які є, чи може їх, наприклад, Служба безпеки чи Міністерство внутрішніх справ

викликати на себе і розкласти кожен цей випадок, проаналізувати, де, що і як? Чи потрібна від нас якась допомога?

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. З кожною родиною окремо. Вже з цих 27 ми вже в серпні взяли в роботу ще 4, разом з працівниками зі Служби безпеки України, слідчим управлінням Запорізького обласного СБУ. Але нам для завершення потрібно 3-4 місяці тільки по цих 4-х родинах. А їх ще залишається. Якщо комісія прийме як на замітку собі це в методичку роботи разом з представництвом Міжнародного Комітету Червоного Хреста, я прошу пробачення, не згадав їх, то буде дієвість і буде логічне завершення як ідентифікації і прийняття цієї страшної звістки родичами зниклих безвісти.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую, пане Богдане.

І переходимо до наступного нашого доповідача. Заступник директора Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України пан Костянтин Дубонос – "Організація та результати проведення ідентифікації тіл загиблих у зоні проведення АТО та ООС".

ДУБОНОС К.В. Доброго дня, шановні присутні! Шановна Ольго Вадимівно! ... *(Мікрофон вимкнено)*

Я коротко повідомлю, що з 2014 року експертна служба МВС, маючи наявний досвід в проведенні судово-молекулярних експертиз та ведення обліків, які застосовуються під час розслідування кримінальних проваджень, на відомих усім присутнім засіданнях в Адміністрації Президента була визначена головним підрозділом, який буде займатися молекулярно-генетичними експертизами. Хто не знає, розкажу, що було виділено два певних підрозділи, це Запорізька область та центральний апарат Державного науково-дослідного центру, залучені всі підрозділи біологічної експертизи на території України, де вони в комплексі, і включені були до груп, організованих головним слідчим управлінням, брали участь у відбиранні зразків у населення та у проведенні дослідження залишків, які були доставлені до Дніпропетровського СМЕ і інших закладів судово-медичної експертизи, та були проведені дослідження в Запорізькому нашому експертному центрі.

Безумовно, на початку цієї роботи в 2014 році було вжито низку заходів, про які колега з Головного слідчого управління вже сказала. Визначено нормативні документи, відповідно до яких два підрозділи почали відпрацьовувати поставлену задачу. Хочу зазначити, що судова експертиза ДНК, безумовно, є досить могутнім інструментом у питанні встановлення ідентифікації, але не єдиним. Тому, безумовно, є інші. І потрібно використовувати інші способи, якщо можливо, щоб ідентифікувати людину, бо, звісно, і вже про це сьогодні було сказано, не всі залишки підлягають

встановленню профілю ДНК, не у всіх є родичі відповідні і виникають інші проблеми.

За кожним випадком, який проводиться в експертній службі і встановлюється орієнтоване співпадіння з якимось родичем, проводиться низка додаткових експертиз. Я про це вже доповідав з місця. Інформуються слідчі, вони знаходяться в постійному контактуванні з нашими визначеними посадовими особами, які і в телефонному, і в режимі надсилання відповідних документів визначають порядок і алгоритм дій в кожному конкретному випадку. Жодного разу експертною службою жодному слідчому підрозділу не було відказано відпрацювання таких алгоритмів з будь-яких причин.

Безумовно, ми не можемо проводити дослідження, в цьому немає смислу, якщо нам надають або намагаються надати на дослідження зразки родичів, по яким з технічної точки зору не може бути встановлено ніяких співпадінь. Тобто це дальні родичі, які не відповідають материнській чи батьківській лінії, і взагалі дослідження немає такого смислу.

До кожного випадку ми готові відноситись індивідуально. Безумовно, процес впізнання – це спільна робота багатьох служб. І ми завжди приймаємо участь в тих заходах, до яких нас залучають. І неодноразово приймали участь, де пояснювали родичам всі питання про особливості проведення експертиз, чому були прийняті ті чи інші рішення, чому неможливо встановити. Тобто ми готові і, будь ласка, залучайте, ми прийmemo участь, якщо це необхідно буде десь комусь роз'яснити, які ще залишились можливості по встановленню, ідентифікації особи, експертна служба зі своїми спеціальними знаннями готова прийняти в цьому участь.

Що ще хочу сказати про ту роботу, яка була виконана по ідентифікації загиблих? Вона нас спонукала до розроблення відповідного спеціального закону. На сьогодні цей проект закону розроблений та направлений на відпрацювання до центральних органів виконавчої влади, і я думаю, що сьогодні або завтра він буде розміщений на сайті Міністерства внутрішніх справ для обговорення.

Цілим розділом до цього закону включено питання, яке дозволить з більшою ефективністю підходити до виконання завдань аналогічних тим, що ми зараз тут обговорюємо. В цьому законі врахований вже і наш досвід, і закордонний досвід виконання таких завдань. Він прописаний, будь ласка, розісланий до зацікавлених служб. Ми очікуємо пропозицій щодо вдосконалення його. Готові будемо включитися до тої роботи далі.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Він вже зареєстрований в парламенті?

ДУБОНОС К.В. Він ще не зареєстрований в парламенті, він відпрацьований від Міністерства внутрішніх справ і розісланий на

опрацювання іншим міністерствам та відомствам, які зацікавлені в цьому питанні.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Зрозуміло. Добре. Дякую.

ДУБОНОС К.В. На сьогодні в порівнянні з 2014 роком робота у проведенні судових молекулярно-генетичних експертиз з метою впізнання безвісті зниклих проводиться в штатному режимі. І на сьогодні вона займає близько 0,7% від загальної кількості проведення судових молекулярно-генетичних експертиз в службі. Тому жодних проблем в проведенні експертиз за цим напрямком немає. Ми готові підставити плече і виконувати експертизи стільки, скільки буде достатньо для встановлення і прийняття остаточного рішення щодо ідентифікації загиблого.

Приймаючи участь у всіх заходах, і те, що я сьогодні слухав, є необхідність десь роз'яснення, запрошуйте, фахівці нашої служби готові прийняти участь в роз'яснювальних заходах, де ми готові роз'яснити всі можливості нашої служби, взагалі можливості судової експертизи для встановлення ідентифікації, якщо це допоможе прийняти остаточне рішення по ідентифікації в тих спірних випадках, де родичі відмовляються признати результати молекулярно-генетичних експертиз. Ми вже стикались з такими випадками, це в більшості психологічні проблеми, ми готові роз'яснити, залучити до цього фахівців-генетиків, які на фаховій мові розкажуть родичам, роз'яснять всі можливості і прийняти рішення з цього приводу.

Дякую за увагу. Якщо будуть якісь питання, я готовий відповісти.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую вам за доповідь.

Запрошую до слова начальника державної установи "Головне бюро судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я України" пана Віталія Кондратенка. "Роль судово-медичної експертизи в ідентифікації тіл невідомих осіб у світлі Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісті."

КОНДРАТЕНКО В.Л. Дякую.

Шановна Ольго Вадимівно, шановні колеги! Свою доповідь я хотів би почати з короткого екскурсу в історію на конкретних прикладах. Прошу перший слайд. Мабуть, не дуже добре вам видно. Я буду коментувати. Тут представлені бюро судово-медичної експертизи, які приймали участь в проведенні експертиз тіл невідомих осіб з зони АТО. Як бачимо, основне навантаження лягло на донецьке бюро, дніпропетровське бюро – відповідно 1628, 1474 дослідження. І всього було проведено таких досліджень 4 тисячі 742, це загальна цифра, загальна цифра всіх досліджень.

Прошу другий слайд. На прикладі дніпровського бюро я хотів би продемонструвати обсяг роботи, який проведений і проводиться судово-медичними експертами з цієї проблеми. У цій таблиці показано види ідентифікації, за якими ознаками, вони розкладені по роках і цифра всього. Хочу звернути вашу увагу, що (можна підняти до кінця таблиці?) візуально впізнані 1017 осіб, за стоматологічним статусом - тільки 8 осіб, хоча в усьому світі... Після мене мій колега в своїй доповіді, я думаю, відобразить кількість світового досвіду в цьому напрямку. Інші види ідентифікації – 95. Тобто лєвова частка ідентифікації проведена на основі роботи судово-медичних експертів. Це візуальні, стоматологічні, інші види, ну і 8, які не підлягають. Якщо скласти всі ці цифри, хочу звернути вашу увагу, що з 1474 тіл, які були досліджені в цих бюро, 1365 надійшли як невідомі. Тобто майже 93 відсотки тіл надходили як невідомі.

На сьогоднішній день в липні місяці був прийнятий Закон України Верховною Радою (12 липня) "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти". Це дуже великий крок, перший. Може, він не такий великий, як здається, але на мою думку він відкриває новий підхід, а саме до проблеми невідомих тіл не кримінальний, не слідчий, а гуманітарний. Тобто я дивлюсь на цю проблему як на гуманітарну проблему в своєму кінці. Ми працюємо, кінець кінців, з родичами і вирішуємо гуманітарну проблему. Жодним чином не принижуючи роль слідчих органів, органів досудового розслідування, наших експертів – колег з МВС, але загалом, на мою думку, це гуманітарна проблема. І наша гуманітарна місія – виконати все можливе для вирішення, можливого вирішення. Звичайно, ми розуміємо, ми не зможемо кожного ідентифікувати, звичайно, залишаться герої, які так і залишаться невідомими героями.

Щодо цього закону. Цілком зрозуміло, що коли готувався закон, законодавець перед очима бачив саме цю проблему, я хотів би позначити, це проблема зони АТО. Але закони, наскільки я розумію, Ольго Вадимівно, приймаються не з конкретних проблем якихось особливих і певних, а проблем, які можуть виникнути і в майбутньому. На жаль, в цьому законі не зовсім передбачено дії, не зовсім передбачено законодавче вирішення проблем, які можуть виникнути не тільки в ході бойових, а при інших, наприклад, техногенних або природничих катастрофах.

Незважаючи на продемонстровану мною роль судово-медичної експертизи в процесі ідентифікації тіл, хочу сповістити вас, що при розробці цього закону фахівці судово-медичної експертизи не приймали ніякої ні консультативної, ні дорадчої участі, що, на мою думку, не є правильним.

Не буду торкатися кожного терміну, який я побачив, і які тут є певні негаразди в цьому законі, це зрозуміло.

Хотів би звернути вашу увагу, Ольго Вадимівно, ви і, мабуть, всі присутні пам'ятають, з чого все починалось. А починалося все з засідання в Адміністрації Президента під головуванням Ольги Вадимівні, і в якій обстановці приймалося це рішення. За моєю інформацією, за інформацією наших колег, з міжнародного досвіду виявилася цікава тенденція: майже у всіх країнах, можна сказати, в яких виникали подібні проблеми – це Чилі, Колумбія, Боснія, навіть Сполучені Штати Америки, коли виникали такі ситуації, перша, до кого зверталася влада, до кого зверталася суспільство, це були правоохоронні органи, це цілком природно. Але у всіх цих країнах поступово ведуча роль у процесі ідентифікації передавалася судово-медичній експертизі.

Рішення було на той час прийнято вірно. Дійсно, підрозділи МВС – це дуже потужні у порівнянні з судово-медичною експертизою, дуже потужні лабораторії, гарно оснащені, виконують свою функцію, але, як ми бачимо, є певні проблеми, які доводиться вирішувати за допомогою тих маленьких сил, які є у судово-медичній експертизі при повторних експертизах.

Я думаю, що настав, Ольго Вадимівно, час почати розвивати молекулярно-генетичну експертизу більш широко в підрозділах судово-медичної експертизи.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Віталію Львовичу, прохання: ваші конкретні пропозиції в резолюцію, раз. І якщо у вас є... Тобто закон готували не ми, не Комітет з питань охорони здоров'я, якщо у вас є правки, які потрібно внести до цього закону, сформулюйте їх, будь ласка, я, як народний депутат, можу внести їх до будь-якого закону зі свого боку і відповідно подати до профільного комітету, тому просто опрацюйте це питання, і давайте будемо приймати рішення і рухатися уперед.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Добре.

Щоб не затримувати, пропоную внести в резолюцію. З огляду на те, що я не дуже був готовий до вашого наказу, тому я буду пропонувати. Пропозиція: залучати профільних фахівців судово-медичної експертизи до законодавчої роботи в межах їх компетенції. Тобто я це бачу в такому вигляді, що ми подамо найближчим часом, завтра, наші пропозиції щодо правок до цього закону.

Наприклад, перша правка готова вже.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Я пропоную зараз в резолюцію записати те, щоб підготувати правки і внести їх в озвучений вами закон. Рухаємось далі. Правки мають бути опрацьовані секретаріатом, юристами як окремі, тобто ми їх не через резолюцію вносимо, а через окреме подання.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Тобто від мене треба текст правки?

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Від вас потрібен текст правок, далі юристи його опрацюють, Головне науково-юридичне управління, і ми будемо подавати їх тоді.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Завтра правки будуть в комітеті в текстовому вигляді.

Щодо комплексного підходу. Всі ми кажемо про комплексний підхід, всі з ним погоджуємося. Я хотів би тільки наголосити на одному слові: комплексний підхід повинен бути з додатком слова "експертний", "експертний комплексний підхід", щоб комплекс виникав не у слідчого на столі, а комплекс експертів різних напрямків проводив свою роботу і надавав науково-експертний висновок з ідентифікації особи. Ця пропозиція стосується подальшої роботи на нормативно-правових документах, які будуть слідувати після введення цього закону.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Добре.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Третє, Ольго Вадимівно. Прошу Комітет Верховної Ради звернутися, знайти форму звернутися до обласних державних адміністрацій, до рад обласних з пропозицією сприяти забезпеченню розгортання ДНК-лабораторії в судово-медичних експертизах на їхніх територіях. Конкретні пропозиції, якщо ви дозволите, вже є, і ми сьогодні поза засіданням...

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Віталію Львовичу, я не зовсім зрозуміла. У нас зараз мова йде про ідентифікацію ДНК, ідентифікацію загиблих в зоні АТО. Повноваження на ДНК-ідентифікацію покладено на Міністерство внутрішніх справ.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Так, головне навантаження, як ми розуміємо.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Але у них є база даних, і ця ДНК-ідентифікація має бути... Я не проти того, щоб у нас судмедексперти займалися і цей напрямок розвивався, він тільки не стосується цієї резолюції, даного конкретного питання. Тобто у нас конкретне, абсолютно конкретне рішення по ДНК-ідентифікації. Чи нам потрібно це для вирішення саме цього питання?

КОНДРАТЕНКО В.Л. Я вважаю, що потрібно. Це моя пропозиція, а воля комітету включати, не включати.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Добре, ми почули. Дякую вам дуже. Завершуйте, будь ласка.

КОНДРАТЕНКО В.Л. Дякую. Я завершив свій виступ. Дякую за увагу.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую, шановні колеги.

Запрошую до слова директора науково-навчального центру судової стоматології "Ужгородський медичний університет", Закарпатська область, пан Євген Костенко. "Ідентифікація військовослужбовців за стоматологічним статусом". Будь ласка, 5 хвилин. Прошу вас по регламенту діяти.

КОСТЕНКО Є.Я. Дякую.

Шановна президія, шановні колеги! Перш за все, я думаю, що ні у кого не викликає сумніву той факт, що кожен, хто загинув за незалежність України, заслуговує на ім'я, і наше завдання – встановити це ім'я, якщо ми вже не змогли вберегти життя. Тому виступаю на цій трибуні з можливістю і таким завданням – допомогти в цьому напрямку.

На слайді представлені відповідні специфічні умови ідентифікації наших військовослужбовців, втрати Збройних Сил.

Будь ласка, якщо можна, більш динамічніше слайди прокрутіть.

Це військові трати, санітарні втрати, діючий алгоритм ідентифікації, порядок дій (будь ласка, зупиніться) громадян, які відшукують своїх родичів чи загиблих у зоні АТО. Ці дані будуть змінюватися, але я думаю, що основна тенденція залишається.

Отже, 1671 тіл загиблих передано для ідентифікації, створено ДНК-профілів – 1283 родичів, вдалося виділити ДНК – 758, і кількість збігів – 418. Успішність ідентифікації ДНК не перевищить ніколи 25-32 відсотка, це всесвітня практика. Якщо ви думаєте, що ми додамо якихось зусиль і буде краща ситуація, вона не поліпшиться, бо це не є основний метод ідентифікації у світі.

Будь ласка, наступний слайд. Основним методом ідентифікації у світі на сьогоднішній день є стоматологічний статус. Наприклад, для порівняння, жертв масових катастроф в Таїланді, якщо пам'ятаєте, то лише 1 відсоток був ідентифікований за ДНК-експертизою, все інше – стоматологічний статус. З 1972 року в Європі і в світі Асоціація судової стоматології приймає безпосередню участь у всіх ідентифікаціях невпізнаних трупів. І основним завданням є ідентифікація тіл масових жертв в результаті військових катастроф, терористичних актів і техногенних катастроф.

На даному слайді представлена ідентифікація нашого героя, нашого військового, який, ви можете оцінити, більше 20 пострілів в обличчя. Це 11 в обличчя і 9 в потилицю, впізнати було неможливо. ДНК-експертиза

встановила, але тут конфлікт інтересів: жодна мати, жоден батько не хоче бачити свою дитину загиблою і ще надіється на те, що вона десь жива. Тому лише за стоматологічним (будь ласка, далі) статусом це провести абсолютно легко, доказово.

Наступний слайд, будь ласка. Дентальна ортопантомограма є найпоширенішим стоматологічним дослідженням, яке використовують всі стоматологи при лікуванні основних стоматологічних захворювань. Таким чином наявність однієї ортопантомограми любого військовослужбовця достатня для того, щоб провести ідентифікацію рештків без залучення родичів, без цієї тяганини, в яку ви всі, слідчі органи, з якою стикаєтеся кожен день. Тому що ідентифікація ДНК забезпечує лише біологічну належність. Не плутайте спірне батьківство з ідентифікацією! Це абсолютно різні речі. У мене таке відчуття, що ми, знаєте, купили Porsche для того, щоб орати на ньому городи. Це дуже коштовний метод, який тривалий у часі, і він не несе 100 відсотків ідентифікації.

Будь ласка, нами створено методи контрастного контурування стоматологічних втручань, порівняння інтенсивності зображень, метод кластерного об'єкту (наступний), порівняння цифрових ортопантомограм, який сканує ортопантомограми і дозволяє провести стовідсоткову ідентифікацію любой особи, навіть з рештки щелепи, яку ми знайдемо, навіть не з повної. Ми отримуємо 12 конкордатних точок і проведемо цю ідентифікацію буквально в лічені дні. Тому, якщо є якісь проблеми, пов'язані з ідентифікацією, будь ласка, звертайтеся, ми можемо надати допомогу в навчанні ваших співробітників, як освоїти методи дентальної ідентифікації, тому що в світі вони найпоширеніші.

На Всесвітньому конгресі судової стоматології я очолю секцію дентальної ідентифікації в світі. Тобто всі країни світу, ви розумієте, займаються лише цим питанням, і це є основним. ДНК-ідентифікація - додатковий метод. Тому більше результатів, ніж ви добились, я думаю, ви вже не доб'єтесь, що б ви не робили.

Більше того, по якій кількості співпадінь ви працюєте? По 12, по 16? В Європі вже 24. Тобто з більшістю висновків, які є, ви би не отримали спадковість в жодній країні світу, цих доказів було би недостатньо. А стоматологічного статусу буде абсолютно достатньо для вирішення цієї проблеми.

Будь ласка, далі. Отже, якщо можна в резолюцію ви ще, наступний слайд, можу показати, як працює. Отже первинна ортопантомограма, далі ідуть методи обрахування, база порівняння, порівняння з існуючими ортопантомограмами і отримання результату.

А тепер покажіть, будь ласка, алгоритм для військовослужбовців розроблений. Отже призовник або контрактник, який іде в Збройні Сили,

робить лише одну ортопантомограму. Це дає йому можливість, перше, зайнятись своїм стоматологічним здоров'ям, щоб у нього на передовій не заболіли зуби, по-друге, він завжди буде ідентифікований, оскільки опрацьовуються знайдені тіла і порівнюються лише з тими бійцями, які пропали безвісті. Тобто ця ідентифікація – це діло одного дня, і питання це вирішено.

Дякую.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую.

Будь ласка, я би пропонувала в резолюцію внести пропозицію до наших силових структур розглянути питання і вивчити питання додатково щодо можливості імплементації стоматологічних досліджень і відповідної стоматологічної ідентифікації, щоб вони розглянули доцільність і вивчили цей процес.

Будь ласка.

_____ *(Без мікрофону)*.

КОСТЕНКО Є.Я. Тоді це добре, звичайно.

_____ *(Без мікрофону)*.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Я дякую за ваші цифри. Мало того, я би хотіла зазначити. (Я вам дякую, ви можете сідати вже). Абсолютно однозначно у нас є поховані ті, які не належать українській армії, які є людьми з окупованих територій. І у нас наразі немає ДНК для того, щоб їх ідентифікувати.

Тому одне з питань, яке потрібно внести в резолюцію, це звернення до переговорної групи щодо звернення до їх відповідних органів для того, щоб вони проінформували про можливість ДНК-ідентифікації на території України і можливість створення в перспективній буферній зоні місця, де матері загиблих з того боку зможуть приїхати і здати ДНК-профіль, або громадяни інших країн можуть звертатися в Україну, і ми на цьому наполягаємо. І абсолютно однозначно, що серед тих 300, які у нас не ідентифіковані, вони будуть ідентифіковані, як тільки у нас буде зворотній зв'язок з тим боком. І це наша робота і наша відповідальність.

Зараз запрошую до слова пана Михайла Котелевського - підполковник, старший офіцер відділу пошукової роботи Управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України, координатор гуманітарного проекту ЗСУ "Евакуація-200" Міністерства оборони України. "Пошук зниклих безвісти, евакуація тіл загиблих з районів проведення ООС (АТО) та сприяння в їх ідентифікації". 5 хвилин, будь ласка.

КОТЕЛЕВСЬКИЙ М.М. Дякую.

Будь ласка, наступний слайд. Я представляю відділ пошукової роботи і водночас гуманітарний проект "Евакуація-200". На відділ пошукової роботи покладено завдання щодо реалізації зазначеного проекту, організація роботи з сім'ям, фахова підготовка персоналу пошукових груп і взаємодія з зовнішніми структурами, міністерствами, тобто з вами, хто долучений до процесу ідентифікації тіл невідомих загиблих.

Я хочу наголосити, що Збройні Сили України з самого першого дня початку російської агресії не стоять осторонь щодо вирішення проблематики пошуку зниклих безвісти, евакуації тіл загиблих наших побратимів (на жаль, більша кількість військовослужбовців загинули на цій неоголошеній війні) і сприяння долученим до ідентифікації структурам щодо надання можливої і наявної у нас інформації, що буде сприяти в ідентифікації наших військовослужбовців.

Наступний слайд, будь ласка. З 2 вересня 2014 року в Збройних Силах України розпочато реалізацію зазначеного проекту. На базі Національного військово-історичного музею України були сформовані перші пошукові групи, які у районі проведення АТО (на даний час Операція об'єднаних сил) разом з групами цивільно-військового співробітництва виконували відповідне завдання щодо пошуку тіл загиблих військовослужбовців, а ми і пам'ятаємо, що на той момент свіжими залишались події кровавого Іловайська, і велика кількість залишалася на тимчасово непідконтрольній території. З урахуванням погодних умов треба було діяти швидко і негайно, як кажуть у військових, вчора.

З 2016 року пошукові групи забезпечують також і транспортування загиблих наших побратимів до місць остаточного поховання. Набувши спроможностей з жовтня 2016 року, продовжили вже це реалізовувати самостійно, без залучення громадських організацій і об'єднань, за кошти, які виділено в бюджет Міністерства оборони України. Загальну взаємодію і реалізацію ми вже налагодили з Дніпропетровським обласним бюро судово-медичної експертизи, Обласною державною адміністрацією Дніпра, ну і Слідчим управлінням Дніпропетровської області.

Наступний слайд. В жовтні 2015 року відповідно до рішення начальника Генерального штабу створено відділ пошукової роботи. Цієї структури взагалі ніколи не було за все існування незалежної України і безпосередньо Збройних Сил України. На зазначеному етапі ми отримали всебічну підтримку судово-медичного департаменту Міжнародного комітету Червоного Хреста. Тут присутня Марія Долорес, я хочу висловити слова вдячності за допомогу. Завдяки взаємодії з цією структурою нам вдалося навчити персонал пошукових груп, ми військові, ми цього не розуміли. Але на даний час приємно чути, що з багатьма фахівцями ми можемо

спілкуватися на одній мові і розуміти всю проблематику, і сприяти щодо пошуку і подальшої ідентифікації загиблих в районі АТО і операції об'єднаних сил.

За час реалізації гуманітарного проекту взагалі було евакуйовано, на жаль, ця цифра змінюється в бік збільшення, 1552 тіла як невідомих, так і впізнаних військовослужбовців. Доставлено до місця остаточного поховання 691. Я проговорюю не для реклами, а для розуміння, яку ми робимо роботу. А наприкінці я підсумую свою промову. З них ще 247 було евакуйованих з тимчасово непідконтрольної території України у взаємодії з об'єднаним центром Служби безпеки України і супутніми структурами. І дякую за розуміння і сприяння, що ми можемо це реалізовувати. В тому числі 105 тіл було передано після ідентифікації слідчими структурами Служби безпеки і Національної поліції родичам загиблих, підкреслюю, які проживають на тимчасово непідконтрольній території України. Бо ці громадяни, більшість, є громадянами України і функція ідентифікації належить державі – державі Україна. На підконтрольній території після її звільнення в рамках проекту було знайдено і передано слідчим структурам 81 тіло і останки загиблих.

Наступний слайд, будь ласка. Візуалізація. Я буду коментувати далі. З 2016 року відділом пошукової роботи проводиться спільна робота з представництвом Міжнародного комітету Червоного Хреста щодо інформаційно-психологічного супроводження родин зниклих безвісті військовослужбовців, а також сприяння слідчим органам у ідентифікації невстановлених осіб.

На даний час у Збройних Силах України, пробачте, я повторююсь, 85 військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісті або місцезнаходження яких невідомо. Щомісячно ми нарешті проводимо звірки з відповідними структурами Нацполіції і об'єднаним центром з прес-служби безпеки, що дає нам розуміти реальну кількість тіл військовослужбовців і в якому статусі, і ще раз повторююсь, 27 з 85 вже є збіги за ДНК-експертизою. І родини потребують вже індивідуальної роботи в контексті комплексного фахового підходу роботи з родинами.

Враховуючи ситуацію, що склалася, відділ пошукової роботи у взаємодії з Міжнародним Червоним Хрестом, їх делегації в Україні, враховуючи досвід інших держав, - Колумбія, Аргентина, Сербія, Боснія, Хорватія, інших країн – почали використовувати комплексний підхід до вирішення зазначених проблем методом проведення "круглих столів". Зазначена робота дала нам можливість спільно з фахівцями інших супутніх структур ідентифікувати більше 20-и, надати більш достовірну розширену інформацію родинам, ідентифікувати і підвести родини до того, щоб вони прийняли цю звістку про загибель свого близького родича. І вони погодились це визнати, і змогли їх поховати на батьківщині.

Під час цих зустрічей було поінформовано фахівцями різних структур, що дійсно ДНК-експертиза вона супутня. Але діалог був побудований наступним чином: спочатку проводились судовими медиками антропологічні експертизи, далі проводились експертизи фотосуміщення, одонтологічні експертизи і як фінальна ДНК-експертиза. І ця от крапка була вже останньою для того, щоб родичі вже зрозуміли, що сталося те, чого вони більше всього боялись.

Прошу це внести до протоколу, враховуючи те, що 12.07.2018 року Верховною Радою України прийнято Закон про правовий статус осіб зниклих безвісті, в Україні буде створена Комісія з питань осіб зниклих безвісті за особливих обставин. Метод комплексного підходу треба запровадити в роботі, порадили запровадити в роботі комісії, прийняти до уваги і вважати як основний в зазначеній роботі на підставі нашого досвіду.

До роботи в Комісії з питань пошуку і ідентифікації військовослужбовців Збройних Сил України і інших військових формувань, правоохоронних органів ми б хотіли і бачимо внесення до складу комісії представника і відділу пошукової роботи. Я думаю, колеги підтримають. І для того, щоб ми мали можливість далі працювати і в "сірих зонах", і на тимчасово непідконтрольних територіях.

Наступний слайд, будь ласка. На даний час пошукові групи забезпечені спеціалізованим автомобільним транспортом, який дозволяє транспортувати тіла в належному стані до місця остаточного поховання або проведення судово-медичних експертиз.

Наступний слайд. Персонал пошукових груп пройшов завдяки, ще раз слова вдячності, Міжнародному комітету Червоного Хреста, пройшов навчання і має сертифікати, розуміють, як це робиться і мають досвід чотирьох років роботи в зоні безпосередньо збройного конфлікту.

Наступне. В минулому році, на початку минулого року до нас долучилися кінологи, які є громадським об'єднанням, але вони мають собаку, яка є унікальна зараз, вона єдина в Україні, таких взагалі собак порахувати по пальцям. Ця собака навчена на пошук останків і вона може позначити місце, де вони можуть знаходитись, до півтора метра, з різною давністю їх знаходження в ґрунті: від декількох діб, до 3-4 років, навіть якщо повністю м'які тканини розкладені і вже там з'явився, вибачте за прямоту, грибок. До речі, кінолог - це член збірної України з кінологічних, так скажемо, видів спорту, тому, на жаль, ми не можемо залучити цю собаку і кінолога до роботи на тимчасово непідконтрольних територіях. Але пропозиції різні були.

Наступний слайд. Робота з родинами зниклих безвісті військовослужбовців покладається на відділ пошукової роботи. Будь ласка, звертайтеся, будемо працювати, це наш обов'язок. Але ми не можемо одразу

все охопити, всі родини, ми поступово консультиємося із судовими медиками, із представниками слідчих органів, Служби безпеки України в тому числі, і потім уже індивідуально працюємо з родинами. На жаль, штат не дозволяє нам повністю охопити, краще дрібними кроками, але виваженими.

Наступний слайд. Також це приклад проведення "круглих столів" і інформування разом з об'єднаним центром родин про стан справ щодо пошуку зниклих безвісті та ідентифікації осіб.

Наступний слайд. Безумовно, наша робота неможлива була б без сприяння міжнародних неурядових організацій, які працюють зараз в зоні військового конфлікту. При їх взаємодії ми і мої підлеглі відчувають більшу безпеку, якщо ми працюємо як на непідконтрольних територіях, так і в так званій "сірій зоні". Ми розуміємо, що життя живої людини дорожче, ніж, не хочу продовжувати, але ви мене розумієте.

Наступний слайд. Про кладовища вже було сказано. Три кладовища, на яких знаходяться неідентифіковані захисники України.

Шановні колеги, дозвольте так назвати вас, я відчуваю, що і ви мене сприймаєте як колегу. Без вашої допомоги, без Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, без судових медиків і слідчих органів, без об'єданого центру ми не зможемо ідентифікувати наших побратимів, і зрозумійте, багато з наших близьких побратимів загинули, і завдяки їм ми залишаємося, слава Богу, ще живими, і тому наш хрест - сприяти вам, щоб повернули ім'я цим хлопцям, які мають повне моральне право і їх родини повне моральне право розуміти, що їх діти не просто загинули, а вони герої – Герої України.

Наступний слайд, будь ласка. Я закінчую вже. Також сприяємо "Книзі пам'яті". Ярослав Тинченко, який був на початку заходу, один із ініціаторів. Якщо ви побачите, на сьогоднішній день в книзі вже обліковано станом на 6 червня 3905 загиблих під час агресії Росії проти України. Це не тільки військовослужбовці, це всі хлопці, в тому числі і добробати, які віддали життя за нашу незалежність.

Наступний слайд. Контактні телефони. Якщо хтось не встигне записати, будь ласка, презентацію, пане Андрію, можете надати, хто буде мати бажання. І буквально півхвилинки, будь ласка, пустіть слайди. Я хочу, щоб всі розуміли, в яких умовах працюємо ми, пошуковці, військові пошуковці, якою ціною нам вдається евакуйовувати з сірої зони і непідконтрольної території тіла загиблих. Ще раз звертаюся, будь ласка, знайдіть всі можливі законні методи, щоб допомогти нам повернути імена нашим загиблим побратимам.

Дякую за увагу. Якщо будуть запитання, будь ласка.

БОГОМОЛЕЦЬ О.В. Дякую вам. Сідайте, будь ласка. Дякуємо вам і за вашу роботу, і за, власне, все, що робиться.

Шановні колеги, у нас вже всі доповіді програмні завершені. У мене велике прохання до вас. Коли ми підготуємо текст резолюції, ми хочемо всім вам її розіслати, щоб в письмовому режимі ви змогли вже вчитати слова, доповнити все, що потрібно, щоб вона була відпрацьованим документом. Тому прохання, хто не залишив свої електронні адреси, будь ласка, ось представник секретаріату, можемо пустити листочок зараз по колу, передайте, будь ласка, всі, кому потрібна резолюція, в принципі, правильно було б, щоб всі були залучені і щоб подальші кроки ми з вами узгоджували.

Якщо у вас залишилися ще питання якісь, які хто б з вас хотів би підняти, озвучити, хтось з присутніх, можете підняти руки, чи є в когось питання не обговорені, не озвучені? Якщо ви щось надумаете до моменту написання резолюції, це буде тиждень-два, поки ми стенограму відпрацюємо, поки її підготуємо, ви за цей час зможете сформулювати знову-таки конкретні абсолютно завдання для того, щоб ми скоординували роботу. Якщо є якась затримка у Міністерства охорони здоров'я, у нас є представник, який готовий долучатися до роботи. МВС, Генеральна прокуратура, Служба безпеки, ми міждисциплінарним, міжвідомчим підходом тут на рівні парламенту, на рівні Адміністрації Президента можемо ті всі питання координувати.

Станіславе, є у вас запитання?

Я вам всім дякую за вашу участь, за вашу роботу. Вона в нас нелегка, але нашим хлопцям на передовій зараз точно важче, тому наше завдання – будувати справедливу, гідну державу.

Я зараз передаю слово Станіславу, а сама, на жаль, зараз змушена бігти на ще одну нараду. Тому прошу вас, ще ті запитання, які я доручила Станіславу, вони потрібні, знову ж таки, для підготовки нашої резолюції, щоб ви з ним ще відпрацювали, не йшли ще 5-10 хвилин. Ще раз вам дякую.

РОБОТА С.С. Всім ще раз доброго дня.

Світлано, у нас основна маса проваджень у підслідності Національної поліції. Як на мене, не вірно з вашої сторони дивитися на Костянтина Дубоноса і запитувати, хто нам може дати інформацію по тим справам, по яким перший аналіз відібрано, а по другому не прийнято, підтвердження отримано по частковому збігу, а по другому ніяких дій від слідства не було проведено. У мене наполегливе прохання, вам потрібно в себе провести інвентаризацію всіх справ. У вас дуже часто на сайті, те, що ви кажете, що контактні номери є, не відповідають дійсності і керівники робочих груп змінені. Тому давайте від супротивного, якщо вам треба допомога: з міністром проговорити тощо, щоб вас посилити, - це інша справа. Але

ключова відповідальність на слідчих на місцях. Я розумію, що вони міняються, я розумію, часто матеріали передаються, я розумію, деякі слідчі приходять, вони розуміють, що будуть два, три місяці на посадах і не хочуть займатися справами. Але ви як керівник робочої групи в самій Національній поліції, мали б викликати з областей і контролювати хід досудового розслідування.

СОЛЕЙКО С.В. Я можу відповісти, так?

_____. Станіславе, дозвольте додати? Справа в тому, що ті випадки, коли направляється інформація про певні збіги і отримується відповідь, це не означає, що є бездіяльність. Тобто це робочий процес, який триває. І таких випадків, щоб ми направляли, а наші вимоги залишались без відповіді, їх не існує. Тобто це певний процес, і там таких випадків не так багато. Тобто слідчі, в принципі, адекватно реагують. Але не завжди є можливість відреагувати на це.

СОЛЕЙКО С.В. По-перше, я сказала, що у нас в квітні 2018 року групи були оновлені, і на сьогоднішній день це дійсно ті люди, які працюють. Тому це не фейкові розміщення інформації.

Те, що стосується ДНК, чого я подивилася на Дубоноса, тому що вони надають. І оскільки на сьогоднішній день цього не було питання, відповідно ми до нього не готувалися. Але ми співпрацюємо з ДНК, у нас була зустріч – робочий стіл, де були запрошені всі керівники слідчих управлінь областей, які діють на цьому напрямку, спеціально для того, щоб працівники щодо ДНК розповіли нам можливості ДНК, повторне і чого не треба. Тому це питання у нас контролюється. У нас в Головному слідчому управлінні створено спеціальний відділ для контролю за розслідуванням цих кримінальних проваджень, і робота іде. Тому я не згодна з вашим таким висновком.

Дякую.

РОБОТА С.С. Прийнято.

Богдане Михайловичу, а скажіть, будь ласка, у нас слідчі СБУ задіяні виключно в Запорізькій області чи в Донецькій, в Луганській також є справи у підслідності?

ТИВОДАР Б.М. Є Запоріжжя, є Маріуполь. В Маріуполі у нас невпізнаних 30 осіб, 65 у Запоріжжі і 2 у Северодонецьку.

_____. ... (Без мікрофону).

ТИВОДАР Б.М. По Запоріжжю, там працює слідчий один точно з 2014 року і він веде, ну там міняються.

_____ (Без мікрофону).

ТИВОДАР Б.М. Один пішов, один так само. Ну, я не бачу тут в кадровому... Вони працюють, у нас ці справи на контролі, вони переймаються цими провадженнями. Фактично, що стосується слідства, експертизи призначені, є висновки. Єдине, де треба повторно провести, це зараз не такий масив. Тобто основний масив відпрацьований, зразки всі відібрані, зразки ДНК надані. Тут уже іншим шляхом треба йти – пошуковим, хто ж може бути.

РОБОТА С.С. Богдане Михайлович, а можете пояснити, що саме ви мали на увазі, коли від прокуратури є прохання заслухати матеріали справи?

ТИВОДАР Б.М. Деякі провадження наші переплітаються з провадженнями, які є в Нацполіції. Тому було б доцільно їх заслухати, можливо, на рівні Генеральної прокуратури, тому що, як би, у нас процесуальне керівництво в Северодонецьку - Луганська прокуратура, в Маріуполі – Донецька, в Запоріжжі – Запорізька. Я не знаю, як розкидані ці провадження по Нацполіції. Тому саме на базі Генеральної прокуратури, щоб провести якісь спільні наради, заслуховування, деякі справи, які епізоди між собою перекликаються, то, можливо, дещо від Нацполіції передати нам, а від нас, можливо, передати їм.

СОЛЕЙКО С.В. Це питання стосується усіх кримінальних проваджень, скажімо, тих, які розслідуються по "іловайському котлу". У нас в Нацполіції є факти кримінальних проваджень, розпочатих за статтею 348 за фактами загибелі військовослужбовців. І таке провадження розслідується в СБУ Запорізької області. І у нас виникають питання для того, щоб об'єднати це кримінальне провадження. А враховуючи те, що Генеральна прокуратура в 2014 році видала такий лист для своїх прокурорів підлеглих, що без їхнього погодження, вони визначають лише підслідність для Донецької, Луганської областей, то ось це треба, щоб, мабуть, вже скасувати, час прийшов, бо неможливо, коли у нас є безвісті зниклі, що розслідуються в Донецькій області, і за цим же фактом розслідуються безвісті зниклі, скажімо, у Волинській області. І ми для того, щоб їх об'єднати, повинні направляти з Волинської області до прокуратури Генеральної, вони визначають, не завжди вони з цим згодні. Тому цей лист треба вже скасувати.

РОБОТА С.С. А є представники Генеральної прокуратури? Прокоментуйте, будь ласка.

_____. Лист є. Ну, питання зрозуміле. Я доповім керівництву щодо цього листа, та будемо вирішувати питання.

РОБОТА С.С. А хто в Генеральній прокуратурі... Це профільний заступник прокурора приймає рішення, так?

_____. Так.

РОБОТА С.С. Хто саме?

_____. Перший заступник Генерального прокурора Сторожук.

РОБОТА С.С. *(Без мікрофону)* А ми ... році передавали кримінальне провадження, здається, Генеральній прокуратурі Донецької й Луганської області підслідність Національній поліції Запорізької.

_____. *(Без мікрофону)* ... У нас такого немає...

РОБОТА С.С. *(Без мікрофону)* А залиште, будь ласка, представники Генеральній прокуратурі, контактні номери свої секретаріату комітету, щоб ми за підсумками з вами зв'язалися

(Загальна дискусія)

РОБОТА С.С. В когось є ще додаткові пропозиції, побажання чи бажання виступити за підсумком роботи? Якщо немає, ще раз дякую всім. Бажаю продуктивного робочого дня, тижня, року. Всім дякую за роботу.